

LIKUMA
KUTSUV KOOL

2022. aasta üldhariduskoolide rahulolu ja koolikeskkonna küsitlus

Teemaploki „Liikumisvõimalused koolis“ analüüs

Analüüsi teostaja: Evelin Mäestu, PhD

Sporditeaduste ja füsioteraapia instituut, liikumislabor
Tartu Ülikool · 2023

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

TARTU ÜLIKOOL

SOTSIAALMINISTEERIUM

TARTU ÜLIKOOL
liikumislabor

Sisukord

Eesmärk • 3

Metoodika • 3

Andmeanalüüs • 4

Tulemused • 5

4. klassid • 5

8. klassid • 5

11. klassid • 6

Kokkuvõte • 7

Eesmärk

Analüüsi eesmärgiks on Liikuma Kutsuva Kooli (LKK) võrgustikku kuuluvate koolide võrdlus võrgustikku mittekuuluvate koolidega teemaploki „Liikumisvõimalused koolis“ indikaatorite põhjal.

Metoodika

Käesolev analüüs põhineb üldhariduskoolide rahulolu- ja koolikeskkonna küsitlusel (<https://harno.ee/riiklikud-rahulolukusitlused>). Rahuloluküsitluste läbiviimise eesmärgiks on mitmekesistada õppekvaliteedi kohta saadavat tagasisidet ning luua võimalused õpilaste heaolu ja toimetuleku süstemaatiliseks jälgimiseks koolis. Õpilaste rahulolu kooliga on alates 2016. aastast ka koolide ametlik tegevusnäitaja. Üldhariduskoolide õpilaste küsitlust on aastast 2017 läbi viidud igal aastal. Lisaks õpilastele on küsitluse sihtgrupiks ka 1.-12. klassi õpetajad ja 1.-9. klassi õpilase lapsevanemad. Küsitlusi korraldab ja viib läbi Haridus- ja Noorteamet koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga.

2022. aastal viidi rahulolu- ja koolikeskkonna küsitlus läbi ainult üldhariduskoolide õpilaste seas. Küsitluses osalesid 4., 8. ja 11. klassi õpilased. Teemaploki „Liikumisvõimalused koolis“ küsimustele vastas kokku 26112 õpilast (10 639, 10 129 ja 5344 õpilast vastavalt 4., 8. ja 11. klassist). Liikuma Kutsuvate Koolide võrgustikku kuuluvate ja mitte kuuluvate koolide jaotus vastanud klasside kaupa on toodud tabelis 1.

Tabel 1. Küsitluses osalenud koolide jaotus Liikuma Kutsuva Kooli võrgustiku koolideks ning võrgustikku mittekuuluvateks koolideks.

	LKK koolide arv	Mitte LKK koolide arv
4. klass	156	222
8. klass	146	213
11. klass	51	88

Liikumisvõimaluste indikaatorid

- ▶ 2022. aastal moodustasid teemaploki „Liikumisvõimalused koolis“ järgnevad väited:
- ▶ Mulle meeldib vabal ajal liikuda ja trenni teha;
- ▶ Saan iga päev vähemalt mõnes vahetunnis koolimajas aktiivselt liikuda;
- ▶ Saan iga päev vähemalt mõnes vahetunnis õue minna;
- ▶ Tundides ei pea ma kogu aeg istuma, vaid saan vahepeal liikuda, näiteks rühmatööd tehes või ülesandeid lahendades;
- ▶ Õpetajad julgustavad meid vahetunnis aktiivselt liikuma;
- ▶ Meie koolis korraldavad õpilased ise liikumismänge ja sportlikke tegevusi;
- ▶ Koolis käin enamasti jalgsi, rattaga või tõukerattaga (v.a elektriratas);
- ▶ Kehalises kasvatuses saadud kogemus motiveerib mind ka vabal ajal liikuma.

Lisaks on plokis küsimus „Koolipäev on minu jaoks väsitav“, mis on ploki keskmise arvutamisel välja jäetud, kuna ei peegelda aktiivseid tegevusi, vaid õpilase enesehinnangut.

Võrreldes 2021. aasta küsitlusega on muudetud ühe küsimuse sõnastust. Kui varem oli kasutusel sõnastus „Kooli või trenni minnes eelistan ma liikuda kas jalgsi, rattaga või tõukerattaga (v.a elektriratas),“ siis nüüd on küsimus sõnastatud „Koolis käin enamasti jalgsi, rattaga või tõukerattaga (v.a elektriratas),“ mis peegeldab täpsemalt õpilaste valikuid transpordi osas. Juurde on lisatud küsimus kehalise kasvatuses valdkonna kohta – „Kehalises kasvatuses saadud kogemus motiveerib mind ka vabal ajal liikuma“.

Kõikide sihtgruppide rahuloluküsitlused viidi läbi elektroonselt. Küsimustikud esitati osalejatele Lime Survey internetipõhise küsitlusteenuse kaudu. Vastajatel oli küsimustikku võimalik täita nii eesti, vene kui ka inglise keeles, sobiva keele sai vastaja ise valida. Vastamine võttis aega sõltuvalt sihtrühmast ca 20 - 30 minutit. Küsimustikule vastamine oli anonüümne, ühegi vastaja vastuseid ei ole võimalik tema isikuga seostada. Kõik sihtrühmad andsid rahuloluhinnanguid enamjaolt 5-punktsel Likerti skaalal (1 - ei ole üldse nõus, 2 - pigem ei ole nõus, 3 - natuke nõus ja natuke vastu, 4 - pigem olen nõus, 5 - olen täiesti nõus). Täpsema metoodikaga on võimalik tutvuda Haridus- ja Noorteameti kodulehel (<https://harno.ee/riiklikud-rahulolukusitlused>)

Andmeanalüüs

Andmete statistiliseks analüüsiks kasutati andmeanalüüsiprogrammi SPSS. LKK ja mitte LKK koolide õpilaste vastuste keskmiste erinevuste hindamisel kasutati ühefaktorilist dispersioonanalüüsi. Tulemuste esitamisel on kasutatud värviskaalat, kus roheline värv näitab keskmisest kõrgemat hinnangut ning punasem värvus näitab keskmisest madalamat hinnangut. Värviskaalad on määratud kõigi gruppide üleselt, st arvestatud on nii LKK kui mitte LKK koole ning kõiki klasse. Olulisuse nivooks võeti $p < 0,05$.

Tulemused

4. klassid

LKK koolide ja mitte LKK koolide võrdluses (Tabel 2) on 4. klasside osas statistiliselt oluline erinevus ($p \leq 0,003$) kõigis väidetes peale väite „Kehalises kasvatuses saadud kogemus motiveerib mind ka vabal ajal liikuma“ ($p = 0,068$). Nii LKK koolides kui võrgustikku mitte kuuluvates koolides hindasid 4. klasside õpilased kõige kõrgemalt aktiivse liikumise võimalusi koolimajas (keskmise skoor vastavalt 4,09 ja 3,99) ning aktiivse liikumise ja trenni meeldivust (keskmise skoor vastavalt 3,93 ja 3,86). Kõige madalamalt hinnati nii LKK kui mitte LKK koolides igapäevast vahetunnis õue minemise võimalust (keskmise skoor vastavalt 3,18 ja 2,87) ja aktiivse transpordi kasutamist (keskmise skoor vastavalt 3,09 ja 2,85).

Kogu küsimuste ploki keskmine skoor oli LKK võrgustikku kuuluvates koolides oluliselt kõrgem võrreldes mitte LKK võrgustikku kuuluvate koolidega (vastavalt 3,52 ja 3,36; $p < 0,001$).

Tabel 2. LKK ja mitte LKK koolide 4. klasside õpilaste hinnangute liikumisvõimalustele koolis indikaatorite võrdlus.

Väide	Mitte LKK koolid (n=4678)	95% usalduspiirid	LKK koolid (n=5244)	95% usalduspiirid	p-väärtus
Trenn ja liikumine vabal ajal	3,86	3,83; 3,89	3,93	3,90; 3,96	0,003
Vahetunnis aktiivne liikumine koolimajas	3,99	3,96; 4,02	4,09	4,06; 4,11	<0,001
Vahetunnis õue minek	2,87	2,83; 2,92	3,18	3,14; 3,22	<0,001
Tundides saan liikuda	3,33	3,29; 3,37	3,49	3,46; 3,53	<0,001
Õpetajad julgustavad vahetunnis liikuma	3,05	3,01; 3,09	3,24	3,20; 3,27	<0,001
Õpilased korraldavad liikumismänge	3,22	3,18; 3,26	3,41	3,38; 3,45	<0,001
Aktiivse transpordi kasutamine	2,85	2,80; 2,90	3,09	3,04; 3,13	<0,001
Kehalises kasvatuses saadud kogemus motiveerib liikuma vabal ajal	3,70	3,66; 3,73	3,74	3,71; 3,78	0,068
Kogu küsimuste ploki keskmine	3,36	3,34; 3,38	3,52	3,50; 3,54	<0,001

8. klassid

LKK koolide ja mitte LKK koolide võrdluses (Tabel 3) on 8. klasside osas statistiliselt oluline erinevus ($p \leq 0,019$) kõigis väidetes peale väidete „Mulle meeldib vabal ajal liikuda ja trenni teha“ ($p = 0,180$) ning „Kehalises kasvatuses saadud kogemus motiveerib mind ka vabal ajal liikuma“ ($p = 0,201$). Nii LKK koolides kui võrgustikku mittekuuluvates koolides hindasid 8. klasside õpilased kõige kõrgemalt aktiivse liikumise võimalusi koolimajas (keskmise skoor vastavalt 3,83 ja 3,78) ning aktiivse liikumise ja trenni meeldivust (keskmise skoor vastavalt 3,85 ja 3,82). Kõige madalamalt hinnati nii LKK kui mitte LKK koolides liikumismängude korraldamist õpilaste poolt (keskmise skoor vastavalt 2,77 ja 2,55), õpetajate julgustust vahetunnis liikumisel (keskmise skoor vastavalt 2,83 ja

2,64) ning liikumise võimalust tundides (keskmise skoor vastavalt 2,84 ja 2,75). Samas olid kõikide nende väidete skoorid LKK võrgustiku koolides statistiliselt oluliselt kõrgemad ($p < 0,001$) võrreldes mitte LKK võrgustikku kuuluvate koolidega.

Kogu küsimuste ploki keskmine skoor oli LKK võrgustikku kuuluvates koolides oluliselt kõrgem võrreldes võrgustikku mitte kuuluvate koolidega (vastavalt 3,17 ja 3,04; $p < 0,001$).

Tabel 3. LKK ja mitte LKK koolide 8. klasside kehalise aktiivsuse indikaatorite võrdlus.

Väide	Mitte LKK koolid (n=4733)	95% usalduspiirid	LKK koolid (n=4953)	95% usalduspiirid	p-väärtus
Trenn ja liikumine vabal ajal	3,82	3,78; 3,85	3,85	3,82; 3,88	0,180
Vahetunnis aktiivne liikumine koolimajas	3,78	3,75; 3,81	3,83	3,80; 3,85	0,019
Vahetunnis õue minek	2,90	2,85; 2,94	3,16	3,12; 3,20	<0,001
Tundides saan liikuda	2,75	2,72; 2,79	2,84	2,81; 2,88	<0,001
Õpetajad julgustavad vahetunnis liikuma	2,64	2,60; 2,67	2,83	2,79; 2,86	<0,001
Õpilased korraldavad liikumismänge	2,55	2,51; 2,58	2,77	2,73; 2,80	<0,001
Aktiivse transpordi kasutamine	2,96	2,91; 3,01	3,10	3,06; 3,15	<0,001
Kehalises kasvatuses saadud kogemus motiveerib liikuma vabal ajal	2,95	2,91; 2,99	2,98	2,95; 3,02	0,201
Kogu küsimuste ploki keskmine	3,04	3,03; 3,07	3,17	3,15; 3,19	<0,001

11. klassid

LKK koolide ning mitte LKK koolide võrdluses (Tabel 4) on 11. klasside osas statistiliselt oluline erinevus ($p \leq 0,032$) kõigis väidetes peale väidete „Saan iga päev vähemalt mõnes vahetunnis õue minna“ ($p = 0,083$) ning „Tundides ei pea ma kogu aeg istuma, vaid saan vahepeal liikuda, näiteks rühmatööd tehes või ülesandeid lahendades“ ($p = 0,445$). Nii LKK koolides kui võrgustikku mittekuuluvates koolides hindasid 11. klasside õpilased kõige kõrgemalt aktiivse liikumise võimalusi koolimajas (keskmise skoor vastavalt 3,72 ja 3,85) ning aktiivse liikumise ja trenni meeldivust (keskmise skoor vastavalt 3,91 ja 3,98). Kõige madalamalt hinnati nii LKK kui mitte LKK koolides õpetajate julgustust vahetunnis liikumisel (keskmise skoor vastavalt 2,66 ja 2,50), tundides liikumise võimalust (keskmise skoor vastavalt 2,77 ja 2,75) ning ka aktiivse transpordi kasutamist (keskmise skoor vastavalt 2,81 ja 2,67). Samas hinnati LKK võrgustiku koolides madalalt ka kehalisest kasvatuses saadud kogemust aktiivse liikumise motivaatorina vabal ajal liikumisel (keskmise skoor vastavalt 2,76) ning õpilaste poolt liikumismängude korraldamist (keskmise skoor vastavalt 2,76).

Kogu küsimuste ploki keskmine skoor oli kõrgem mitte LKK võrgustikku kuuluvatel koolidel, kuid see ei erinenud statistiliselt oluliselt LKK võrgustikku kuuluvatest koolidest (vastavalt 3,12 ja 3,10; $p = 0,336$).

Tabel 4. LKK ja mitte LKK koolide 11. klasside kehalise aktiivsuse indikaatorite võrdlus.

Väide	Mitte LKK koolid (n=3477)	95% usalduspiirid	LKK koolid (n=1688)	95% usalduspiirid	p-väärtus
Trenn ja liikumine vabal ajal	3,98	3,94; 4,02	3,91	3,86; 3,96	0,032
Vahetunnis aktiivne liikumine koolimajas	3,85	3,81; 3,89	3,72	3,67; 3,78	<0,001
Vahetunnis õue minek	3,34	3,30; 3,39	3,42	3,35; 3,49	0,083
Tundides saan liikuda	2,75	2,71; 2,78	2,77	2,72; 2,82	0,445
Õpetajad julgustavad vahetunnis liikuma	2,50	2,46; 2,54	2,66	2,60; 2,72	<0,001
Õpilased korraldavad liikumismänge	2,96	2,92; 3,00	2,76	2,70; 2,82	<0,001
Aktiivse transpordi kasutamine	2,67	2,61; 2,73	2,81	2,73; 2,89	0,004
Kehalises kasvatuses saadud kogemus motiveerib liikuma vabal ajal	2,92	2,88; 2,96	2,76	2,70; 2,83	<0,001
Kogu küsimuste ploki keskmine	3,12	3,10; 3,15	3,10	3,08; 3,14	0,336

Kokkuvõte

Analüüsi eesmärgiks oli Liikuma Kutsuva Kooli (LKK) võrgustikku kuuluvate koolide võrdlus võrgustikku mittekuuluvate koolidega teemaploki „Liikumisvõimalused koolis“ indikaatorite põhjal. Nii 4. kui 8. klasside õpilaste hinnangute analüüsi tulemused näitasid, et LKK võrgustiku koolides oli teemaploki oluliselt kõrgem keskmine hinnang kui LKK võrgustikku mitte kuuluvates koolides. 11. klasside võrdluses koolide vahel olulist erinevust koolide vahel ei ilmnenud.

Mõlemas koolide rühmas hindasid 4., 8. ja 11. klasside õpilased liikumisvõimalustest kõige kõrgemalt aktiivse liikumise võimalusi koolimajas ning aktiivse liikumise ja trenni meeldivust. Kõige madalamalt hindasid nii LKK kui mitte LKK 4. klasside õpilased igapäevast vahetunnis õue minemise võimalust ja aktiivse transpordi kasutamist. 8. klasside õpilased hindasid kõige madalamalt liikumismängude korraldamist, õpetajate julgustust vahetunnis liikumisel ning liikumisvõimaluste olemasolu tundides. 11. klassides olid madalamad hinnangud õpetajate julgustusele vahetunnis liikumiseks, tundides liikumise võimalustele ning ka aktiivse transpordi kasutamisele.

Kooliastmete võrdluses olid hinnangud liikumisvõimalustele koolis kõrgeimad 4. klasside ja madalamad 11. klasside õpilaste hulgas.

Tulemuste põhjal võime järeldada, et 4. ja 8. klasside õpilaste liikumisvõimalused on oluliselt paremad koolides, mis osalevad programmis „Liikuma Kutsuv Kool“, 11. klasside hinnangutes olulist erinevust ei ilmne. Tulemused on kooskõlas programmi siht-rühmaga, kelleks on põhikooli õpilased, ning tegevustega, mis peamiselt suunatud I ja II kooliastmele. Ilmneb vajadus laiendada tegevusi gümnaasiumiastmele, et toetada ka vanemate õpilaste liikumisvõimalusi koolis.